

РЕШЕНИЕ

на Постоянната комисия по стопански науки и управление на НАОА за резултатите от извършено оценяване по процедура за програмна акредитация на професионално направление 3.8 „Икономика“ във Висше училище по мениджмънт, гр. Варна.

1. Хронология на процедурата

Процедурата е открита с решение на Постоянната комисия по стопански науки и управление от 21.03.2018 г. (Протокол № 9) по искане на висшето училище (вх. № 182/08.03.2018 г.).

На заседание, проведено на 20.12.2018 г. (Протокол № 32), на основание чл. 88а, ал. 4 от ЗВО и чл. 12, ал. 6, т. 4 от ПДНАОА, членовете на ПКЧНУ приеха доклада на утвърдената с решение на Акредитационния съвет на НАОА от 31.05.2018 г. (Протокол № 10) експертна група в състав:

1. Проф. дин Таня Горчева, Стопанска академия „Д. А. Ценов“
2. Доц. д-р Теменужка Хроми-Жигалова, Югозападен университет „Неофит Рилски“
3. Ангел Драганов, студент във Висше военноморско училище „Н. Й. Вапцаров“
Наблюдаващ процедурата от ПКЧНУ: проф. д-р Огняна Стоичкова
Наблюдаващ процедурата член на ПКЧНУ: доц. д-р Емил Трифонов (решение на Акредитационния съвет на НАОА от 25.10.2018 г./ Протокол № 18).

Експертната група е извършила проверка във ВУМ през периода от 20.06.2018 г. до 22.06.2018 г.

2. Констатации и оценки за изпълнението на критериите за програмна акредитация на професионално направление в съответствие със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в Европейското пространство за висше образование (ESG) – част 1 (1-10) и по смисъла на чл. 78, ал. 3 от ЗВО (Таблица 4):

Въз основа на изводите в доклада на експертната група ПКЧНУ направи следните констатации и оценки за изпълнението на критериалната система:

Констатации за изпълнението на критерий 1.1 в съответствие със стандарт 1 от ESG – част 1 (1-10): „При извършване на обучение в професионалното направление се поддържа и развива политика за осигуряване на качеството, която се оповестява и е част от стратегическото управление на висшето училище“.

Основни звена в ПН са Стопанският факултет, локализиран във Варна, който провежда обучението в ОКС „бакалавър“ и Международният колеж в град Добрич, който провежда обучението в ОКС „професионален бакалавър“. Във ВУМ има официално приета и публично оповестена политика за осигуряване на качеството, която отговаря на изискванията на международния стандарт БДС EN ISO 9001:2015, сертифицирана от CBS Ltd със Сертификат № QMS /16832/BG2. Текущият сертификационен цикъл обхваща периода от 12.12.2016 до 11.12.2019 г. Документите, в които е разписана политиката, са достъпни на сайта на ВУ. Политиката по качеството е част от стратегическото управление и е ориентирана към заинтересованите страни от външната и вътрешната среда на ВУМ. Обучението в ПН съответства на формулираните на университетско ниво мисия, цели и задачи, както и на действащото законодателство. Приета е Стратегия за развитие на самото професионално направление. Има изградена специфична система за контрол върху качеството, с чиято помощ ще се осъществява връзката между научните изследвания и учебния процес, наречена „тригълник на знанието“.

Констатации за изпълнението на критерий 1.2 в съответствие със стандарт 1 от ESG – част 1 (1-10): „Управление на качеството на образованието“.

Във ВУМ има изградена административна и организационна структура, която е част от системата за управление на качеството на учебния процес и се основава на политиката за осигуряване на качеството на ВУ. Всяка от комисиите, обединени в системата за качество на ВУМ има свой ресор на дейност и упражнява контрол чрез вътрешен одит. Документите и разписаните процедури, свързани с дейността по осигуряване качество на обучението, са общодостъпни на сайта на ВУ. Ефективността на процесите, свързани с качеството на образователния процес се гарантира чрез текущ мониторинг и периодичен анализ, който се извършва в три направления – за обучението на английски език във ВУМ контролът се извършва от модератор, определен от партньорския университет; вътрешен одит; годишна самооценка на отделните преподаватели за дейността им по дисциплините. Утвърден е Етичен кодекс, публично оповестен на сайта на ВУ. Регистрирани са случаи на плагиатство и са анулирани писмените работи на студенти. Проверка за автентичност на публикациите на преподавателите от ВУМ се извършва с помощта на специализирана софтуерна система и през отчетния период няма регистрирани измами и плагиатства.

Констатации за изпълнението на критерий 2.1 в съответствие със стандарт 2 от ESG - част 1 (1-10): „Висшето училище извършва обучение по професионалното направление като прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на учебната документация (квалификационни характеристики, учебни планове и програми и др.) при съдействието на представители на партньорски организации, студенти и други заинтересовани страни”.

Приети и публично огласени са методически стандарти за разработване, одобряване и обновяване на учебната документация. Учебната документация е в съответствие с изискванията на ЗВО. Обучението се извършва в ОКС „професионален бакалавър“ – специалности Бизнес информационни системи – редовна форма; Маркетинг и мениджмънт – задочна форма на обучение; и в ОКС „бакалавър“, специалност – Международни финанси и търговия - редовна и задочна форма на обучение. Налице са разписани стандарти за разработка на учебна документация. В съответствие с това се създават модулни книги за всяка отделна дисциплина, залегнала в учебния план, с чиято помощ се проследява обновяването на съдържанието, заданията към студентите, графиците за разпределяне на темите и на студентските разработки, необходимата литература и др. Практическото обучение на студентите се извършва в партньорски структури от практиката на основата на подписани с тях договори. Създадена е организация за осъществяване на постоянна връзка с потребителите на кадри и отчитане на тяхното мнение за качеството на учебните програми. Налице е система за оценяване постиженията на студентите. Учебните планове на специалностите от ПН са съвместими и сравними в значителна степен с плановете на подобни специалности, предлагани от други висши училища в чужбина. Прилагат се ясни правила и процедури за наблюдение, анализиране, оценяване и обновяване на учебния материал в предлаганите програми, които са разписани в конкретни публично огласени вътрешни документи на висшето училище. Изградени са контролен орган - СОПКО и Програмен комитет на специалността. В ПН се осъществява ежегодно обновяване в различна степен в учебните програми по изучаваните дисциплини. Отчитат се мненията на анкетираните студенти и представителите на бизнеса. Включените в учебните планове дисциплини осигуряват добра теоретична и практическа подготовка на студентите и възможности за успешна професионална реализация, за което говори включването на значителен по обем часове учебна практика за всяка специалност и разнообразието от профилиращи дисциплини. Налице е тенденция на увеличаване на процента на професионалната реализация непосредствено след дипломирането.

Констатации за изпълнението на критерий 3.1 в съответствие със стандарт 3 от ESG - част 1 (1-10): „Съществува система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на студентите в процеса на обучение по съответното професионално направление”.

Обучението се осъществява в съответствие с мисията и визията на ВУМ. Има

приети: стандарти за разработване на учебна документация за обучение в застъпените образователно-квалификационни степени и успешно функционираща система и организация за проучване на студентското мнение, за професионалната реализация на завършилите студенти и очакванията на работодателите по отношение на качеството на обучението и образователния продукт. Функционира система за включване на студентите в практически занимания. Това се постига чрез различни форми, каквито са PBL (problem-based learning), CBL (case-based learning), симулационни упражнения (in-basket exercises) и изграждане на усет (sensitivity training); интерактивни форми на онлайн занимания, каквато е и бизнес игра КОДИМА. Резултатите от проведените анкетни проучвания сред завършилите показват тенденция на нарастване на професионалната им реализация. Използват се ясни и публично оповестени методи за оценяване постиженията на студентите, фиксирани в модулните книги на отделните дисциплини. Стимулира се самостоятелната им извънаудиторна работа. Осъществява се пряка връзка между студентите и преподавателите чрез използване на традиционни и съвременни средства за комуникация и тюторна система, които са залегнали в документа - Насоки за качество на обслужването във ВУМ. Осъществява се текущ мониторинг и анализ на качеството на образователния процес. В тези дейности участват студенти, представители на партньорски и работодателски организации и експерти от практиката. Резултатите от текущия контрол се обединяват в заключителния план, в който се посочват насоките за промяна и подобряване на дейността на отделните органи, обединени в системата за контрол на качеството. Има правилник и процедура за разглеждане на жалби на студентите. През оценявания период в нея не са подавани жалби от студентите в оценяваното професионално направление.

Констатации за изпълнението на критерий 4.1 в съответствие със стандарт 4 от ESG - част 1 (1-10): „Институцията оповестява публично приетите от нея документи, очертаващи „жизнения цикъл“ на студента: прием в съответното професионално направление, развитие, признаване и дипломиране, както и доказателства за последователното им и прозрачно прилагане”.

Създадена е добра организация за привличане, прием и адаптиране на студенти към условията на висшето училище. Наблюдава се тенденция за намаляване броя на обучаваните студенти във всички форми на обучение. ВУ разполага с необходимите вътрешни нормативни документи за регламентиране на отделните етапи от „жизнения цикъл“ на студентите, които са публикувани на интернет страницата и се актуализират периодично. Установени са правила и политики за признаване на ОКС, обучения, стажове, специализации и придобити квалификации в други висши училища в страната и чужбина в рамките на програмата „Еразъм+“ и подписаните договори за двустранно сътрудничество и академичен обмен с чуждестранни партньори. Осигурени са възможности и правила за включване на студентите в НИД и изпълнението на изследователски проекти, които са регламентирани в конкретни вътрешни регламенти на висшето училище. През оценявания период са осъществени ограничен брой участия на студенти в изследователски проекти и малко на брой публикации (през периода в научноизследователски екипи са включени 24 студенти; броят на студентските публикации е 18). Издаваните основни документи за образование и квалификация са съобразени с държавните изисквания за тяхното съдържание. Не са констатирани случаи на фалшифициране на официални документи на ВУ и злоупотреби с негови документи. Има изградена административна система за регистриране реализацията на завършилите студенти. Създадена е база данни за проследяване на завършилите студенти чрез Алумни-асоциация. ВУ е член международна платформа “Nosco”, която позволява да се проследява професионалния път на регистрираните настоящи и бивши студенти.

Констатации за изпълнението на критерий 5.1 в съответствие със стандарт 5 от ESG - част 1 (1-10): „Институциите имат разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав чрез прилагане на прозрачни процедури като

част от стратегията за развитие на професионалното направление”.

Осъществява се последователна политика за създаване и кариерно развитие на кадри, осигуряващи образователната дейност, която е част от стратегията за неговото развитие. ВУ разполага с квалифициран преподавателски състав за осъществяване на обучението на студентите. Във ВУМ е осигурен изискваният минимум на хабилитирани преподаватели на ОТД в ПН 3.8, които водят лекционните курсове, както и преподаватели на ОТД, които осигуряват профилиращите и практическите дисциплини. За периода на учебните 2013-2017 г. се увеличава общият брой на хабилитираните преподаватели. Обучението на студентите се осъществява от 52 преподаватели, от които – 44 са на първи и 8 на втори ОТД. Броят на хабилитираните преподаватели е 21 на ПОТД и 8 на ВОТД. Средната възраст на хабилитираните преподаватели на ПОТД е 54, а средната възраст на нехабилитирания академичен състав е 44 години. С отделни изключения се наблюдава съответствие между научната специалност на преподавателите и преподаваните от тях дисциплини в професионалното направление. Обучението по профилиращите дисциплини в областта на финансите се осъществява само от двама преподаватели на ОТД. Създадена е и функционира система за атестиране на академичния състав. Приносът на преподавателите за повишаването на качеството на отделните дейности в училището се стимулира по различни начини, включително и финансово. Има ясни правила за наемане на работа и професионалното развитие на преподавателския състав. ВУМ има политика за насърчаване на обмена на преподаватели с други висши училища в чужбина. През оценявания период са осъществени 24 изходящи мобилности на преподаватели от ПН в чуждестранни висши училища с различна продължителност, за което са осигурявани средства от бюджета на висшето училище и от европейски програми. Входящите мобилности на преподаватели по програма Еразъм и по двустранни договори е 38.

Констатации за изпълнението на критерий 5.2 в съответствие със стандарт 5 от ESG - част 1 (1-10): „Научноизследователска и художествено-творческа дейност на академичния състав и участие на студентите и докторантите в нея”.

Има разработени процедури и установен ред за включване на преподавателския състав в научни изследвания, в изпълнението на образователни и изследователски проекти, консултантска, експертна и друга интелектуална дейност. Те са регламентирани в правилник на висшето училище, който е огласен на страницата в интернет. Във ВУМ се отбелязва стабилност в научно-изследователската и проектната дейност. Общият брой на участия на преподаватели от ПН е: в международни проекти – 71; в национални – 16; във вътрешноинституционални – 11. Реализираните практико-приложни и образователни проекти осигуряват регулярна и верижна заетост на значителна част от академичния състав в различни по тематика изследователски и научни разработки в ПН. Регистрирани са участия преди всичко в международни проекти. Студентското участие е ограничено. Сред студентските изяви преобладават тези, свързани с творчество в по-широк смисъл, какъвто е какъвто е случаят с Проект ИНКРЕА. Преподавателският състав от ПН 3.8 Икономика на ВУМ осъществява значителна по обем изследователска и публикационна дейност. Силна страна на изследователската дейност са публикациите на преподавателския състав в чуждестранни и преди всичко реферирани научни издания, което допринася за значимия брой цитирания. Преподавателите на ПОТД са осъществили 211 публикации в научни издания (15 монографии, 5 студии, 119 статии, 3 учебници и учебни помагала и 69 доклада). На един преподавател се падат средно по 7.53 публикации. Броят на публикациите в реферирани научни списания и сборници е 124, което е 59% от общия брой на публикациите. За периода публикациите на преподавателите от направлението в Scopus са цитирани 359 пъти, а броят на цитираните заглавия е 33. Организирано е наблюдение и отчитането на резултатите от индивидуалната научно-изследователска дейност на преподавателите. Създадени

са предпоставки и ресурси за реализиране на научни изследвания, вкл. безплатен достъп до редица международни бази данни.

Констатации за изпълнението на критерий 6.1 в съответствие със стандарт 6 от ESG - част 1 (1-10): „Има осигурена и непрекъснато развиваща се финансова, материално-техническа и информационна база, необходима за учебно-преподавателската, научноизследователската, художествено-творческата и спортната дейност по професионалното направление, както и подходяща среда за дистанционно обучение, ако провеждат такова”.

ВУМ разполага със собствена материална база със съвременно оборудване, която е съобразена с неговия образователен и изследователски профил и позволява провеждането на модерен учебен процес, научни изследвания, образователни и научни форуми и други публични изяви. Осигурени са достатъчно учебни площи и работни места за студентите и за научните изследвания на преподавателите, както и голям обем информационни ресурси, подпомагащи образователната и изследователската дейност във висшето училище. ВУМ разполага с компютърни зали със специализирано оборудване, съобразено с професионалното направление и достатъчно работни места в тях. Залите разполагат, както със стационарни компютърни станции, така и с мобилни компютри. Във ВУМ е изграден библиотечно-информационен комплекс (БИК), който обединява ресурсите, разположени във Варна и Добрич. Залите на библиотечния комплекс са оборудвани с устройства за безжичен Интернет. Библиотечният фонд ежегодно се увеличава и обновява. Осигурен е дистанционен достъп до електронните каталози на библиотеките, както и безплатния достъп до библиотечната база данни на редица чуждестранни е-библиотеки. ВУМ не предлага обучение в дистанционна форма, но развива електронното обучение. ВУМ има изградени три центъра за електронно обучение с модерно оборудвани лекционни зали с видеоконферентни системи, позволяващи едновременно провеждане на дискусии от различни точки. Разработена е и специализирана платформа за електронно обучение - ДЕК система, в която в електронен вид са качени всички презентации, учебни ресурси и разработени теми в областта на икономиката. Във ВУМ има регламент за академичното и административното обслужване, подпомагащо обучението на студентите. ВУ осигурява необходимите човешки ресурси от академичния и административния състав за подкрепа и подпомагане на студентите в образователния процес.

Констатации за изпълнението на критерий 7.1 в съответствие със стандарт 7 от ESG - част 1 (1-10): „Институциите имат изградена организация за управление на информацията, свързана с реализацията на обучението по професионалното направление и последващата реализация на завършилите”.

Във ВУМ е създадена организация за управление на информацията, свързана с качеството на обучението на студентите и тяхната професионална реализация. Със събирането и поддържането на масив от данни на такава информация и осъществяването на конкретни действия във връзка с нейното управление са ангажирани различни органи и структури във ВУ. Съществува работеща система за връзка със завършили студенти - „Алумни“. Поддържат се собствени информационни масиви за международните постижения в ПН и за актуалността на предлагания учебен материал. Проследяват се десет европейски висши училища, както и десет университета от Азия и Северна Америка. Базата от данни се актуализира на всеки три години. Използваните информационни платформи са в помощ на академичния състав в процеса на повишаване качеството на образователния процес.

Констатации за изпълнението на критерий 8.1 в съответствие със стандарт 8 от ESG - част 1 (1-10): „Институциите публикуват ясна, точна, обективна, актуална и лесно достъпна информация за всички дейности, свързани с обучението по професионалното направление”.

Има изградена цялостна система за популяризиране на образователната, научноизследователската и други дейности и предоставяне на информация за научноизследователската дейност на студенти и преподаватели в глобалното интернет пространство посредством специализирани научни платформи (електронни бази данни), портала за търсене - Google, официалната уеб-страница на ВУМ, вътрешната система за обучение DEC, социални медии и др. електронни медии. Основният източник на информация, очертаваща целия цикъл на обучението, е уеб-сайта на висшето училище. Осигурен е свободен достъп до електронната система за проследяване на публикационната активност на преподаватели и студенти. Висшето училище има изградена процедура за публикуване на информация в уеб-сайта на ВУ и в други електронни медии. На специализирания сайт се публикува информация за лекции на специалисти от практиката и гост-лектори, както и за организирани срещи с работодатели, на които се обсъждат различни инициативи и програми за стаж или допълнително обучение. Висшето училище разпространява информация по различни канали за всички заинтересовани страни относно възможностите за обучение, завършващо с двойна диплома във ВУМ. В страницата на ВУ периодично се обновява информацията за възможните мобилности на студенти и преподаватели, както по програмата на ЕС „Ерзъм+“, така и по двустранни договори. Публикувани са правилата за кандидатстване и реализиране на мобилностите, както и списъка на университетите и институциите, с които ВУМ има подписани договори за сътрудничество и мобилност.

Констатации за изпълнението на критерий 9.1 в съответствие със стандарт 9 от ESG - част 1 (1-10): „Институциите извършват регулярен мониторинг (преглед) и актуализиране на учебните програми, съобразно еволюцията на научните знания и технологии, при обучението по професионалното направление”.

Провежда се текущ мониторинг, периодичен преглед и обновяване на учебните програми. Нормативно е регламентирано участието на студенти и представители на практиката, вкл. работодатели при прегледите на учебната документация. Заключителният доклад от мониторинга се приема от Комисията за осигуряване и оценяване на качеството, като в него се предлагат и мерки в случаите на отклонение от установените правила за поддържане на качеството. Налице са практики за планиране и изпълнение на дейности по стимулиране успеваемостта на студентите от професионалното направление в процеса на тяхното обучение. Поддържа се база данни за учебния статус на всеки студент, което позволява да се проследи развитието му. В случаите на среден успех под нивото на „добър“, се провежда разговор между академичния наставник и студента, за да се открият трудностите и проблемите с цел тяхното преодоляване. Добрите постижения на студентите се оценяват и се огласяват на интернет страницата на ВУМ.

Констатации за изпълнението на критерий 10.1 в съответствие със стандарт 10 от ESG - част 1 (1-10): „Институциите извършват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на всички учебни програми по професионалното направление”.

За професионалното направление се осъществяват процеси на оценяване, както от вътрешни одити за самооценка с оглед поддържане качеството на обучение, така и от външни одити на агенции, признати на национално и международно ниво. Изготвят се доклади за отразяване на препоръките, както и планове за изпълняване. Периодично се провеждат проучвания на конкурентната среда, чрез които се откроява мястото и конкурентоспособността на ВУ. Проучват се други висши училища, които предлагат обучение в сходни специалности от направление „Икономика“ и се поддържа база данни. ВУМ има приета практика в състава на комисиите за държавни изпити да се включват външни оценяващи от други университети. В комисиите на специалностите с двойни дипломи от ПН се включват преподаватели от Университета в Кардиф, а семестриалните изпити се провеждат от комисии, в които има включени представители на бизнеса. Във връзка с преобразуване на висшето училище

последната процедура по САНК на ПН 3.8 Икономика е преминала успешно през 2012 г.

В резултат на констатациите за резултатите от извършеното оценяване, проведено на **30.01.2019 г. (Протокол № 4)**, на основание чл. 88а, ал. 5, т.1 от ЗВО и чл. 38, ал. 2 от ПДНАОА, членовете на ПКЧНУ гласуваха оценки по критериите за програмна акредитация на професионално направление по десетобалната система, в съответствие с чл. 79, ал. 1 от ЗВО.

След обобщаване на резултатите от гласуването, в съответствие с приетите от Акредитационния съвет на НАОА „Правила за гласуване на процедури за акредитация и за оценяване на проекти”, Постоянната комисия по стопански науки и управление взе следното **РЕШЕНИЕ**:

1. Дава програмна акредитация на професионално направление 3.8 „Икономика” във Висше училище по мениджмънт, гр. Варна на основание обща оценка **8.80 (осем цяло и осемдесет)**.

За ОКС „професионален бакалавър“

- „Бизнес информационни системи“ – редовна форма на обучение.
- „Маркетинг и мениджмънт“ – задочна форма на обучение.

За ОКС „бакалавър“

- „Международни финанси и търговия“ – редовна и задочна форма на обучение.

2. Срокът на валидност на акредитацията е пет години, в съответствие с чл. 79, ал. 4 от ЗВО.

3. Определя капацитет на професионално направление 3.8 „Икономика” във Висше училище по мениджмънт, за ОКС „професионален бакалавър” – 60 студенти (редовна и задочна форма на обучение), за ОКС „бакалавър” - 160 студенти (редовна и задочна форма на обучение).

Общо за професионалното направление: 220 студенти.

Постоянната комисия по стопански науки и управление формулира следните препоръки:

1. В учебната документация и във формите на организация на обучението на студентите да се разграничат специалностите, в които обучението е на български език (български дипломи) от тези на английски език (двойни дипломи).

Срок: септември, 2019 г.

2. Да се увеличи броят на студентите, осъществяващи изходяща мобилност с цел обучение.

Срок: постоянен

3. Да се стимулира и увеличи броят на участията на студенти в научноизследователски проекти.

Срок: постоянен

4. Да се увеличи броят на хабилитираните преподаватели с научна квалификация, съответстваща на профилиращите дисциплини от специалност Международни финанси и търговия.

Срок: постоянен

Обща словесна оценка в съответствие с получената числова оценка: съществено съответствие.

Председател на ПКЧНУ:
(проф. д-р Галина Младенова)